

De bewering op de **KRO/NCRV-site** dat “*honderden mensen onverklaarbaar ziek werden na de Bijlmerramp, zelfs ook hulpverleners*” komt uit het narratief van de serie **Rampvlucht** en de verhalen die daarin verzameld worden over klachten en onrust in de nasleep van de ramp. [KRO-NCRV](#)

Er zijn echter **wetenschappelijke en epidemiologische onderzoeken** gedaan die een meer **kritische en onderbouwde kijk** geven op wat er daadwerkelijk is vastgesteld over gezondheidsklachten na de ramp. Hieronder een overzicht van wat die onderzoeken laten zien:

1. Epidemiologisch onderzoek onder hulpverleners (ESADA-studie)

Het *Epidemiological Study Air Disaster Amsterdam* (ESADA) vergeleek professionele hulpverleners die betrokken waren bij de ramp met collega's die niet waren blootgesteld:

- **Hulpverleners die bij de ramp waren** rapporteerden inderdaad **meer klachten** (zoals vermoeidheid, psychische klachten, spier- en gewrichtspijnen) dan niet-blootgestelde collega's.
- **Laboratoriumgegevens toonden echter geen aanwijzingen** voor **clinisch aantoonbare somatische ziekten** (zoals bloedziekten, infecties, immunologische of organische aandoeningen) als gevolg van de ramp.
- Er werd géén bewijs gevonden dat deze klachten verklaard kunnen worden door een specifieke toxische blootstelling tijdens de ramp. [PMC](#)

👉 Met andere woorden: *er was een hoger niveau aan zelfgerapporteerde klachten*, maar **geen medisch bewijs dat die klachten door schadelijke stoffen uit de ramp kwamen**.

2. Geen verschil in objectieve ziekte-metingen

In dezelfde grote cohortstudie:

- waren er **geen klinisch relevante verschillen in laboratoriumuitslagen** tussen de geëxposeerde hulpverleners en hun niet-geëxposeerde collega's.
- was er **geen groter ziekteverzuim** onder de geëxposeerde hulpverleners. [PMC](#)

Dit ondersteunt de conclusie dat de klachten **niet gekoppeld zijn aan een fysieke, somatische ziekte veroorzaakt door de ramp**.

3. Medische onderzoeken rond de ramp bevestigen geen toxische oorzaak

Er zijn meerdere medische onderzoeksrapporten opgesteld over de ramp en de gezondheidseffecten daaruit:

- Deze onderzoeken zijn **internationaal beschouwd als onafhankelijk en wetenschappelijk onderbouwd**.
 - De maatschappelijke onzekerheid bleek vooral voort te komen uit **tegenstrijdige communicatie** en **gebrek aan duidelijke informatie over de lading en blootstelling**, **niet** uit overtuigend bewijs dat giftige stoffen de ziekten hebben veroorzaakt. elal1862accidentinvestigation.nl
-

4. Rol van stress, angst en perceptie

Daarnaast wijzen analyses erop dat:

- de klachten deels kunnen worden verklaard door **stress, trauma en gezondheidsangst** die vaak volgen op rampen, vooral wanneer informatie onzeker is.
 - vergelijkbare effecten (veel klachten maar geen medische oorzaak) ook zijn gezien bij andere rampstudies, waar psychosociale factoren een rol speelden. [PMC](#)
-

Samenvatting van de wetenschappelijke bevindingen

Punt	Wat de wetenschap laat zien
Hulpverleners rapporteerden klachten	Ja, vaker dan bij niet-blootgestelde collega's PMC
Klinisch aantoonbare ziekte door blootstelling	Nee volgens lab-onderzoek en epidemiologische studies PMC
Bewijs voor giftige blootstelling bij ramp	Geen concreet bewijs voor toxische oorzaak gevonden in grootschalige studies elal1862accidentinvestigation.nl
Rol van psychosociale factoren	Verklaard deels via stress/gezondheidsangst en sociaal contextuele factoren PMC

Conclusie

De wetenschappelijke onderzoeken die zijn uitgevoerd — zoals de ESADA-studie onder hulpverleners — **tonen aan dat er weliswaar meer klachten werden gerapporteerd**, maar *dat deze klachten geen duidelijke somatische ziekte of toxische oorzaak konden worden gekoppeld aan de ramp zelf*. Er is **geen bewijs dat de ramp onverklaarbaar fysieke ziekte heeft veroorzaakt bij hulpverleners of bewoners**, zoals de KRO/NCRV-tekst suggereert.